

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lugduni, M.DC.LI.**

VII. An animæ diuisibiles partes habeant heterogeneas intrinsecè?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

habebat à materia: sed tantum habebat dependentiam sufficientem ad existendum: ergo quacunque illius parte deperdita, non manet cum dependentia à materia sufficienti ad existendum: ergo neque ipsa forma permanere potest, quia non potest existeret materialis forma deficiente dependentia à materia, maxime cum realiter dependentia à materia & ab efficienti sit eademmet, & nulla possit subrogari loco dependentia deperditæ, quia forma non potest dependere à materia ad quam per nutritionem denuo se extendit; neque aliud sit agens à quo noua descendat actio loco illius, quæ perit corruptione partis materię acquisitæ primo generationis instanti: infertur ergo necessariò animam corrumpendam esse deficiente minima parte materię, ex his quas prima generatione acquisiuit. Quod si aliquis consequens admittat, inferam ex illo nullum sensitiuum perfectum posse per biduum durasse, quod ab ipso deglutiri sensu euidencia non permittet: consequens probatur ex eo quod foetus recenter formatus patitur ab externis ambientibus, ita ut ferè semper sit in continua augmentatione, & diminutione: ergo non poterit primæ suæ conditioni proximus tot acquisisse partes per nutritionem, ut semper diminutio contingat in partibus per augmentationem acquisitis, & non aliquando in partibus materię à prima sua generatione habitis, præcipuè cum nutritio non fiat secundum omnes partes minimas viuents, ut dicebam lib. de generatione, & valde contingens sit, & moraliter necessarium aliquando fieri diminutionem in parte, cui nulla aduenit accretio.

13 Nonnulli arguunt in animis animalium perfectorum à paritate animarum imperfectorum, quæ coniectura sufficiens esset, ut probabiliter posset defendi, si alia nobis efficaciora non suppetere, cum vix vllum pro opposita sententia, quod efficaciam aliam habeat, possit adduci, ut constabit ex postea pro illa adducendis.

14 TERTIA conclusio. Possibilis est anima vegetatiua, & sensitiua indiuisibilis secundum partes integrantes. Huic conclusioni suffragantur Conimbricenses libro 2. de anima cap. 1. quæst. 8. Vbi problematice defendunt vtramque partem contradictionis circa diuisibilitatem animarum animalium perfectorum, & Arriaga loco supra citato, ubi affirmat non repugnare formam materialem indiuisibilem; & omnes auctores, tenentes brutorum animas indiuisibiles esse. Probo hanc conclusionem ex duobus principiis, quæ propriis locis probaui. Primum est, indiuisibilitatem non repugnare rei materiali. Secundum, formas materiales creati posse quibus positis sic arguo: Indiuisibilitas non repugnat animæ vegetatiuæ, aut sensitiuæ ratione corporeitatis, nec ratione nutritionis, quia hæc fieri potest absque vlla dependentia formæ à materia, quæ diuisibilitatem arguit in brutis, quæ de facto dantur: ergo ex nullo capite repugnat materialis anima indiuisibilis integraliter.

15 Refert Hurtadus disp. 2. sect. 4. num. 110. ex Aristotele arietem abscisso capite aliquantulum progressiue ambulasse, & ex Galeno victimas extractis extis aliquando ambulasse progressiue, & ex nostro Iosepho de Acofta lib. 5. hist. Indicæ. cap. 2. Hispanum quendam extracto corde à barbaris, ut immolaretur falsis Diis, dixisse, *Caualleros muertos me han*: qui calus non probant animarum diuisibilitatem, ut patet in homine, qui in his casibus non visa fuerunt signa animæ existentis in vtraque parte diuisa, sed tantum in altera earum, quod fieri potuit in breuissimo tempore, quo anima conseruari potuit sine deorganizatione requisita in omnibus partibus.

16 Obiiciunt Thomistæ: Si equus percutiatur in capite, pedes mouet; ergo est eadem anima in pede & in capite. Resp. in pede & in capite esse eandem animam secundum diuersas partes diuisibiles, quod sufficit, ut percusso capite equus pedes moueat, quia sensatio in capite producta immediate, vel medijs speciebus producit internā leuationem, quæ potentia appetitiua actum elicit imperantem motum in toto corpore, in fauorem partis læsæ & omnium partium, quibus periculum imminet damni, quod illarum compars patitur, quia partes eiusdem animæ connexionem habent, & quilibet petit aliarum existentia ad sui conseruationem. Adde quod si hoc argumentum alicuius esset momenti, eodem modo probaret animas imperfectorum animalium esse indiuisibiles, quia si pede offendas caudam colubri, statim caput erigit in defensionem caudæ.

17 Obiicies secundò: Lacerta diuisa per aliquod tempus continet vitam in vtraque parte diuisa; equus verò neque

per instans vitam potest retinere in duplici parte diuisa: ergo ex eo est, quod lacerta diuisibili potita est anima, & equus indiuisibili gaudet. Respondeo negando consequentiam: Disparitas prouenit non ex diuisibilitate, aut indiuisibilitate animarum, sed ex eo quod anima equina magis dependeat à deorganizatione partium heterogenerum, quam animæ aliorum animalium perfectorum. Hæc de causa partes animæ, quæ minorem habent deorganizationem facilius diuisæque diuisæ conseruantur, & partes animæ maiorem habentis deorganizationem siue peritioris siue imperfectioris, neque breuissima temporis mensura possunt non vnitz conseruari.

P V N C T V M VII.

An anima diuisibiles partes habeant heterogeneas intrinsecè, an tantum extrinsecè.

Viuentium animas in diuersis materię partibus diuisas obire numera certum est, animal enim oculis videt, & auribus audit, quæ sunt partes diuersæ, in quibus habet operationes diuersas exercet anima, in quibus materialibus, quæ statim habere formas diuisibiles secundum diuersas partes eiusdem animæ; pars enim, quæ in oculis visionem efficit, distinguitur à parte quæ in organo auditus auditionem producit: inquirimus, an hæc diuersæ operationes proueniant non tantum à diuersis partibus animæ quæ ratione diuersorum instrumentorum, seu diuersarum deorganizationum tenentium se ex parte materię diuersa eliciant operationes, etiam si omnino eandem virtutem intrinsecam habeant, & pars existens in oculis possit auditionem elicere si haberet deorganizationem requisitam ad hanc sensationem, cui deorganizationi per se non repugnat, quia eadem quæ est in organo visus, potuit esse in organo auditus, ita ut intrinsecè pars formæ existentis in hac parte sit homogenea cum parte existente in alia: verò pars formæ, quæ est in organo auditus illam deorganizationem petat cum qua potest elicere operationem, non verò cum alia organizatione operationem distinctam ab ea quam exercet in hac parte subiecti, ut intrinsecè hæc pars formæ sit heterogenea cum alia?

Propter hanc diuersam operationem non tantum in viuentibus materialibus, verum etiam in homine diuersas partes animæ constituebant Plato relatus à Galeno; & de placitis ponebat enim animam concupiscibilem, quam dicebat esse in hepate; & animam irascibilem in corde cuius munus est cohibere concupiscibilem: tertiam rationalem constituebant in cerebro, quasi in arce ad regendum gubernandum, & imperandum. Eundem errorem est amplexatus Pythagoras, diuersum tamen in loquendi modo, dicebat enim omnes tres animas totales esse in homine assignatas: Plato autem non tres animas, sed vnam ex tribus partialibus constitutam assignabat. Referuntur etiam Aristoteli, de anima, text. 90. Cic. 1. Tuscul. Platonem sequutus cum Galeno, Tertull. in tom. 3. lib. de anima, c. 24. & lib. de resurrectione carnis: Philo Iud. lib. de eo quod deterius patiori insidari solet & lib. 1. Alleg. pag. 36. & lib. 2. pag. 14. Simon Porcius lib. de m. humana, cap. 20. Fundamentum quo hæc sententia tribuitur Aristoteli, est, quia secundum eum anima tantum est in corde, quod insinuat lib. de comuni animalium motu. in fine, ubi hæc habet: *Quotiviam non est opus in quocumque membro anima inesse, sed cum in certo principio consistat, reliqua membra, quod illi adiungantur vniu, utque officia per naturam obeunt sua.*

Fuit alia sententia quæ ponebat vnam animam in corpore totum informantem, præter illam tamen diuersas partiales animas in partibus heterogeneis. Hanc opinionem quam plures Medici sunt sequeuti, quos refert Nifus text. 78. eam tenet Antonius Andreas 7. Metaph. q. 17. Venerus 2. de anima, q. 32.

Tertia sententia probata inter auctores classici docet viuentibus materialibus dari vnicam animam constantem partibus intrinsecè heterogeneis. Ex antiquis tenent hanc sententiam Ioannes Andr. 7. Metaph. q. 17. Paul. Vener. lib. 2. de anima cap. 5. Neph. lib. 1. de generat. text. 26. ex modernis illam tenet Hurt. disp. 2. sect. 5. sub 3. qui ait eam tradidisse Magnum Suarez disput. 15. Metaph. S. 8. num. 21. Ego tamen hanc sect. video num. 20. clausam, nec in illa verbum de hac re inuenio. Eundem refert disp. 46. sect. 1.

41. Vbi de intentione qualitatis accidentalis, non de diuisione substantialis animæ agit sapientissimus Pater. Eundem pro hac sententia refert Arriaga disp. 15. Methaph. sect. 10. n. 3. vbi vix rationem dubitandi attigit, tamen passim tradit eadem sect. 10. n. 32. & n. 40. ipsamque fusi docet grauius Pater lib. 1. de anima c. 4. n. 3. & eodem lib. cap. 2. n. 19. Eandem sententiam tradit Pereira lib. 6. Philosophiæ cap. 6.

5 Quarta sententia communis inter Thomistas tenet partes animæ diuisibiles in omnibus viuientibus esse homogeneas. Ita tenet Bañes lib. 1. de generat. q. 7. art. 4. Sor. 5. Physic. q. 3. ad 8. Caiet. apud Conimbr. 1. de generat. cap. 4. q. 22. art. 2. quibus adde Arriagam disp. 1. sect. 6. subsect. 2. num. 404.

6 Dicendum est partes viuientis ex se non esse intrinsecè heterogeneas: sed eadem partem quæ est in capite potuisset esse in pede, & partem animæ quæ est in ossibus, & tantum nutritionem exerceret, potuisset in carne sensationem elicere. Hanc conclusionem probabo. Si pars animæ quæ os constituit tantum haberet virtutem nutritiuam, & pars quæ carnem componit, nutritiuam, & sensitiuam, forma carnis, & forma ossis distinguerentur in specie: ergo non possent vniri. Responderetur communiter distinguere speciem incompletam, non tamen speciem completam, quid autem sit speciem incompletam differre rectè explicat Hurtad. sect. 5. n. 116. ait enim has partes dici distinguere speciem incompletam, non quia absolute non sunt diuersarum specierum, eodem enim modo differunt, ac equus & leo, sed quia sunt entitates incomplete per se ordinate ad aliam tertiam speciem componendam, quod refutat, quia vna sine alia subsistere non valeat: equus verò & leo speciem completam differre dicuntur, quia equus potest existere sine leone, & leo sine equo, neque inter se ordinantur ad tertiam entitatem componendam vt oculis sentimus.

7 Contra hanc solutionem sic insurgo: sanguis ordinatur ad componendam speciem viuientis sensitiui simul cum carne: ergo quantumuis speciem distinguatur à carne diceretur distinguere speciem incompletam: ergo etiam non informetur anima & speciem differat à carne animata, poterit cum carne vniri, quod omnes negant: ergo non potest dari vnio inter entitates species distinctas, etiam si sint incomplete, & ordinate ad componendam aliam tertiam speciem.

8 Respondent alij partem animæ exigentem temperamentum ossis sensitiuam esse, & virtutem habere elicitiuam sensationis, non posse tamen in osse ad actum secundum reduci ex defectu temperamenti. Hanc solutionem facilius reicio. Nulla forma est cui repugnet temperamentum requisitum ad operationes, quas potest elicere: ergo si pars formæ quæ est in osse virtutem habet sentiendi, capax est temperamenti, cum quo potest fieri sensatio, & non exigit temperamentum cum quo sensationem fieri repugnat: ergo dicendum est partem animæ existentem in osse indifferentem esse ad temperamentum carnis, in quo potest fieri sensatio, & determinatè non exigere temperamentum ossis, sub quo sensatio repugnat, vel tenendum talem partem animæ virtutem non habere ad sensationem elicendam.

9 Secundò eandem conclusionem probabo: diuersitas operationum in diuersis partibus materiæ potest oriri ex diuersis temperamentis, quibus partes animæ eiusdem rationis diuersas exercent operationes, & hæc temperamenta diuersa possunt provenire ab anima habente partes eiusdem omnino rationis & substantialiter homogeneas: ergo ad diuersas obeundas actiones in diuersis partibus materiæ non requiruntur partes diuersæ seu heterogeneæ. Maior est certas, & euidenter probatur in homine, in quo eadem indiuisibilis anima in diuersis materiæ partibus diuersas exercent operationes ratione diuersorum temperamentorum: ergo potiori iure diuersæ partes animæ eiusdem rationis poterunt ratione diuersorum temperamentorum diuersa obire munera. Tota argumenti difficultas est in minori propositione, quam sic probabo: Potest anima habens partes homogeneas exigere inter has distribuere temperamenta diuersa, & vnā esse in pede, & aliam esse in capite: ergo possunt diuersa temperamenta oriri ab anima habente partes homogeneas. Antecedens probabo: Anima omnino indiuisibilis petit subiecti diuersa temperamenta: ergo anima diuisibilis in partes homogeneas potest petere temperamenta heterogenea, & habere partes distribu-

tas per caput, corpus, & pedes, licet nulla pars ex se magis petat esse in pede, quàm in capite.

Eandem conclusionem clariùs confirmo in sententia, quæ constituit partes heterogeneas. Plures partes sunt homogeneæ inter se, caro enim, quæ est facile eiusdem omnino rationis est cum carne quæ est in pede, & caro quæ est in brachio detro eiusdem rationis est cum carne quæ est in brachio sinistro: ergo ex se caro quæ est in facie potuit esse in pede, & de contras, & similiter caro quæ est in brachio dextro potuit esse in sinistro: ergo vtrique pars carnis faciei & pedis potuit ex se esse in pede, & vtrique pars carnis brachij dextri & sinistri potuit esse in sinistro brachio, & in dextro: nihilominus anima petit vt vna sit in facie, alia in pede: vna in brachio sinistro, alia in dextro ergo eadem anima potest pro his partibus carnis eiusdem omnino rationis exigere diuersam deorganizationem, & exigere vt vna sit in dextro brachio, & alia in sinistro, licet vtraque in sinistro, vel in dextro esse possit: ergo pro omnibus, etiam si omnes sint eiusdem rationis potest diuersa exigere temperamenta ergo diuersa temperamenta possunt provenire ab anima habente partes eiusdem omnino rationis.

Contra hunc dicendi modum acriter insurgit Hurtad. hac ratione: Nihil potest exigere totum quod non exigit ratione suarum partium, sed in nostra sententia nulla pars petit esse in oculo neque in osse: ergo nihil est in forma totali ratione cuius possit petere vt vna pars sit in oculo, alia in osse. Antequam hoc argumentum dissoluam, Hurtadum premo ratione supra positā de partibus homogeneis vtriusque brachij, quas forma petit, vnā in brachio dextro, & aliam in sinistro. Rationem hanc præuidit Hurtad. n. 159. & illi respondet, quod si dispositiones vtriusque brachij sint eiusdem rationis, partes inter se non differre, formam verò quæ petit duo brachia, petit duas partes substantiæ distributas in duobus brachiis, & alteram huic brachio desigui, alteram illi, pendere ex arbitrio Dei. Contrā tamen, quia nulla est pars in illa forma, quæ petat duo brachia, neque quæ petat brachium sinistrum: pars enim, quæ est in brachio dextro non petit brachium sinistrum, est enim contenta brachio dextro, pars quæ est in sinistro est eiusdem rationis, cum parte quæ est in dextro, & æquè contenta esset in brachio dextro, ac est in sinistro: ergo nulla pars datur, quæ ex se petat brachium sinistrum: ergo aliquid petit forma quod non petat ratione alicuius partis determinatæ. Videat Hurtad. quid respondeat, & solutionem, quam sibi quæsierit argumento contra nos factō applicet.

Dum tamen Hurtadus prædicto argumento pro vtraque sententia solutionem querit, placet respondere pro sententia, quam defendendam suscepimus. Concedo nihil posse agere totum, quod non exigit ratione partium, & assero formam equi totalem, exigere temperamentum capitis, cordis, manuum, &c. adæquatè ratione omnium partium collectiue sumptarum, inadæquatè ratione cuiuslibet partis contentæ in totali animo. Explico verbum *inadæquatè*, quod non se tenet ex parte termini, sed ex parte exigentiæ, quælibet enim pars petit totum temperamentum equi, non verò capitis magis, quàm pedis, dicitur tamen petere inadæquatè, quia non tantum hæc pars, quæ est in capite, neque pars, quæ est in pede petit hoc temperamentum: sed omnes temperamentum adæquatè exigunt, ex quarum partialibus exigentiis fit vna totalis, & adæquata exigentia temperamenti conueniens toti, animæ videlicet intuitu, cuius totum temperamentum adæquatè capitis, cordis, &c. datur equo.

Restat modò explicare, quomodo pars, quæ est in capite petat totum temperamentum equi, & pars quæ est in pede eodem modo petat idem temperamentum. Quod sic intellige. Pars quæ est in capite petit totum temperamentum non sibi dandum adæquatè; sed distribuendum inter ipsam, & alias compartes, quibus petit vniri, sibi que tantum petit partem quandam temperamenti, & hanc non determinatam, neque potius hanc quàm illam, sed vagè & indeterminatè partem quandam temperamenti ex illis, quæ in temperamento includuntur. Ecce tibi pars equi, quæ est in capite pro se non magis petit temperamentum capitis, quàm pedis: petit tamen temperamentum pedis, & capitis, & aliarum partium pro se & pro aliis partibus, inter quas est distribuendum temperamentum adæquatè, in qua distributione hanc partem animæ sortiri potius

potius temperamentum pedis, quam capitis non prouenit ex exigetia animæ, sed ex arbitrio Dei constituentis illam sub temperamento pedis, & non sub temperamento capitis, sicut ex voluntate artificis statuat elaborantis prouenit vt ex hac parte ligni caput statuat, potius quam pedes fingat. Quod si partes omnes formæ equi essent cum deorganizatione pedis omnes & illarum quolibet essent violentæ, quia licet hæc formæ portio (idem de aliis dico) esset contenta deorganizatione pedis, dum tota deorganizatio cõpositi esset distributa inter omnes partes; dum tamen ita non distribuitur, sub quacunque deorganizatione erit violenta, quia non tribuitur sibi, & aliis comparibus tota deorganizatio, quam exigit pro se & pro aliis.

¹⁴ Obiicit Hurtadus hanc exigentiam à nobis partibus assignatam temperamentum adæquati pro se, & pro aliis, & inter omnes distribuendi, non esse appetitus innati sed elicit, quia per appetitum innatum entitas tantum petit pro se, non pro aliis, quia appetitus innatus est propensio in proprium bonum, ac proinde in temperamentum proprium, & non in alienum. Respondeo negando antecedens. Ad confirmationem dico formam & partem illius quolibet habere appetitum innatum ad totum illud quod necessarium est propriæ conseruationi, siue tribuendum eidem entitati, siue aliis; sic pars pedis habet appetitum innatum ad conseruationem capitis capiti tribuendam, quia illa indiget vt conseruetur, & eadem ratione quolibet pars formæ habet appetitum ad totum temperamentum adæquatum heterogeneum dandum, non solum sibi; sed sibi, & aliis comparibus, quia toto illo indiget, vt naturaliter conseruetur, quia etsi vna pars ab alia distinguatur, omnes pertinent ad idem totum, & ita mutuo sibi petunt necessaria ad conseruationem totius, quod componere intendunt, & ad propriam ipsarum conseruationem: & à priori proba partem corporis posse petere temperamentum pro alia. Pars capitis petit vnionem cum parte habente temperamentum cordis: ergo petit temperamentum cordis pro alia parte, quia petere partem habentem temperamentum cordis est petere illam partem, quæ habet temperamentum, & petere temperamentum efficiens eandem partem: ergo pars quæ petit aliam partem habentem temperamentum cordis, petit aliam partem, & temperamentum illam efficiens: ergo pars capitis etiam si heterogenea sit petit temperamentum pro alia parte.

¹⁵ Dices partem capitis tantum petere vnionem ad partem exigentem temperamentum cordis, non verò ipsum temperamentum, neque immediatè petere partem cordis habere temperamentum cordis. Contrà, pars capitis non solum indiget vnione ad partem cordis, sed indiget vnione ad partem cordis, prout habentem temperamentum cordis: ergo exigit partem cordis, prout habentem tale temperamentum: ergo exigit partem & temperamentum.

¹⁶ Hæc doctrina posita friget aliud argumentum, quod adducit Hurtadus subsect. s. videlicet inferri ex nostra sententia non esse fundamentum ad constituendum discrimen inter leonem, & equum, quia sicut nos dicimus oculos, & manus esse eiusdem rationis, etsi habeant diuersas dispositiones; ita poterit dici leonem, & equum eiusdem esse rationis, etsi habeant diuersas operationes, & dispositiones diuersas. Ex doctrina tradita facile respondeo, maximum esse fundamentum ad discriminandum hominem à leone, & longum discrimen inter partes eiusdem corporis, & indiuidua distincta. Quia diuersitas substantiæ non est sumenda ex diuersitate, quam habet, accidentium, sed ex diuersitate quam petit: & partes eiusdem formæ, etsi diuersa temperamenta habeant inadæquata, possunt omnes temperamentum adæquatum petere, & quolibet temperamentum inadæquatum sibi dandum, & aliud inadæquatum dandum aliis comparibus, pro quibus illud petit, quia cum vna pars dependeat à conseruatione alterius, & à conseruatione totius, petit temperamentum pro alia parte: Equus verò, non solum habet diuersas dispositiones cum leone; sed etiam illas diuersas exigit, quia illis non indiget, neque pro se, vel leone, quia cum non pertineat ad quoddam totum cum leone, neque conseruatio formæ equi dependeat à conseruatione formæ leonis, neutra harum formarum petit pro altera; sed quolibet pro se petit id tantum quod sibi necessarium est.

¹⁷ Ex his inferes quod si à materia separet formam equelli habentis v.g. viginti partes substantiæ, quæ in materia distributæ erant cum deorganizatione adæquata, & similes partes formam aliam equi habentem quadraginta partes, quæ similiter distributæ erant in materia habente deorganizationem adæquatam equi, & ab hac demas viginti partes quæ essent cum deorganizatione capitis, brachiorum, & pectoris, tunc æquè integram permanfuram hanc formam à qua viginti partes erant ablata, & totidem retinebat cum illa forma equelli à qua nulla pars erat ablata, & æquè posse integrum equum componi ex his viginti partibus formæ quæ quadraginta habuerat & ex aliis viginti alterius formæ quæ tantum habuit viginti, quas modo retinet, quia in vtraque forma totidem essent partes, & in neutra illarum esset pars, quæ posset dici caput, vel pes, quia quolibet est indifferens ad diuersa temperamenta, à quibus hanc sumit deorganizationem. Si autem hæc mutilatio partium fieret in forma equi materiæ vnita forma illa à qua viginti partes essent ablatae, & totidem integram deorganizationem, quam exigerat, quam haberet alia equelli forma, quæ integra diceretur non propter maiorem entitatem substantialem quam in se intrinsecè haberet, sed propter deorganizationem, quam diceret, quæ alia careret.

¹⁸ Hoc genus exigentiæ partium tenentur concedere auctores vtriusque sententiæ, quia argumentum prædictum, vt probaui, eodem modo premit vtroque nostram opinionem tenentes, in omnibus partibus animæ, & sectantes oppositam partium heterogenearum, in partibus homogeneis carnis, quarum vna est in facie, alia in pede: vna in brachio dextro, alia in sinistro. Et similiter in partibus homogeneis ossium, ex quibus diuersa construuntur ossa, & hoc ad exigentiam animæ, licet nulla pars carnis neque ossis ex homogeneis petat magis esse in brachio dextro, quam in sinistro: in hoc osse, quam in illo.

¹⁹ Neque obicere poteris nos parum philosophicè procedere, quia recurrimus ad Deum, vt determinaret hanc partem formæ ad hoc temperamentum, potius quam ad illud: sicut enim aduersarij ad Deum recurrere debent, vt inter partes homogeneas determinet quæ futura sit in brachio dextro, & quæ in sinistro, nos qui asserimus partes omnes homogeneas esse, pro omnibus ad Deum confugimus. Deinde omnes debent concedere Deum pro sua voluntate determinare, vt hæc materiæ pars sit potius sub hac parte formæ quam sub alia, vt producatur hæc pars cordis inter innumeras, quæ erant in statu possibilitatis, & æque poterant produci: ergo non est cur in præsentī casu recusemus eodem modo hanc partium determinationem sub diuersis temperamentis Deo tribuere.

²⁰ Contra hanc sententiam hoc modo explicatam etiam nihil momenti posse argui, solum enim inter illam explicandam præcipuam difficultatem, quomodo scilicet petantur in viuenti diuersa temperamenta, etiam quolibet pars sit contenta quolibet temperamento ex his quæ sub tota forma viuents reperiuntur, neque in errore Pythagoræ, & Platonis impugnando est cur immoremur: est enim omni destitutus fundamentum, & ex illo plurima absurda inferuntur, scilicet hominem non esse vnum viuens, sed plura: esse rationalem secundum partem cerebri, & irrationalem secundum alias partes, aliæque similia deliriosa sententia verò quæ supra formam totalem plures alias partiales constituat pro diuersis partibus heterogeneis ex eo sufficienter impugnatur, quia pluralitas illa formarum partialium necessaria non est ad constituendum viuens heterogeneum, neque possibile, quia ex illa inferret eandem materiam habere duplicem formam, quod naturaliter contingere non potest.

²¹ Alij frigide obiciunt: Non est necessitas constituendi partes animæ homogeneas, ergo non sunt constituende. Argumentum retorqueo: non est necessitas constituendi partes animæ heterogeneas: ergo non sunt constituende. Fortius te premit mea illatio, quam me tua. Si enim ego multiplico virtutem sensitiuam in osse quam tu negas, multiplico existentiam virtutis, quam agnosco, & scio certè dari in aliis indiuiduis, tu multiplicas entitatem quam nescis de facto dari in rerum natura, & adhuc dubium est an possiblis sit, videlicet partem formæ habentem virtutem eliciendi tantum actum vegetandi, vnitam parti formæ habenti virtutem vegetandi, & sentiendi.

22 Non egi specialiter de vnione, de qua eadem est ratio, ac de aliis formis, abs re enim daretur vnio heterogenea in ordine ad extrema homogenea, quæ possunt diuersam deorganizationem exigere in diuersis partibus subiecti. Qui vero deorganizationem accidentalem existimant oriri in compositis habentibus animas diuisibiles ex dissimilitudine intrinsecâ partium, possent hanc dissimilitudinem assignare in modo vnionis humanæ quæ posset constare partibus heterogeneis, etiamsi vnum extremum esset indiuisibile, & alterum partes homogeneas haberet, etsi enim diuersitas extremorum diuersitatem arguit vnionis; & diuersitas rei diuersitatem modi, non tamen identitatis, aut similitudo extremorum arguit identitatem, aut similitudinem rei, quando diuersitas modi potest sumi ex alio capite à priori, vel à posteriori, sicut potest desumi in modo vnionis heterogeneæ hominis, qui diuersas dispositiones exigit in diuersis partibus subiecti, ex quo inferre possunt partes illius esse heterogeneas, qui id inferunt ex eodem principio in partibus formæ diuisibilis. Ex his solutio patet ad illa, quæ contra hanc conclusionem adducit Hurtadus, qui oppositam defendit disput. 2. sect. 8. Quia modus non tantum specificatur à suis extremis, sed à causâ efficienti cum omnibus conditionibus, quæ se tenent ex parte eius principij, à qua potest produci cum partibus heterogeneis, etiamsi extrema homogenea sint, imò potest dici secundum rationem heterogeneam specificari ab extremis homogeneis, & ab ipsa indiuisibili anima exigente vnionem diuersam in cerebro, & in pede propter diuersas operationes, quas exigit exercere in partibus diuersis. Ad exemplum quod adducit Hurtadus de actione, quæ semper est eadem, eum terminis, & principium efficiens sunt idem, respondeo, Existente principio, & termino eiusdem rationis actionem semper esse eiusdem rationis, quia nullum est caput à priori, neque à posteriori, ex quo diuersificetur actio. In nostro autem casu dispositiones à posteriori arguere possunt diuersitatem partium vnionis, & possunt esse conditiones, vt iuxta diuersitatem illarum diuersæ partes vnionis ab eodem agente introducantur.

23 Vltimò aduerte me in hoc puncto tantum dixisse partes viuents ex se non esse intrinsecè heterogeneas; sed eandem partem quæ est in capite potuisse esse in pede, & partem quæ in osse tantum nutritionem exercet potuisse sensationem elicere, non tamen dixi omnes partes esse æquales in perfectione, & omnino similes. Existimo enim posse non esse intrinsecè heterogeneas, neque ex se determinatas ad caput vel pedem constituendum, nihilominus non esse æquales, sicut de gradibus qualitatis dixi in generatione non esse subordinatos, posse tamen esse inæquales perfectione. Sic similiter in partibus animæ, etiamsi non sint quasi subordinatæ seu determinatæ ex se ad pedem potius quàm ad caput constituendum, potest de illis disputari, an sint æquales perfectione, sicut disputatur de duobus indiuiduis adæquatis eiusdem speciei, an possit esse vnum perfectius alio, etiamsi vtrumque habeat eandem heterogeneitatem; quodlibet enim habet deorganizationem capitis, peccioris, brachiorum, &c. & nihilominus plures afferunt vnum esse perfectius alio, quia excessus perfectionis non necessariò consistit in eo quòd vnum indiuiduum habeat diuersum ordinem partium, ac habet aliud, sed potest in alia ratione consistere; sic similiter de indiuiduis inadæquatis philosophari potest: cum enim dicitur vnum indiuiduum, equum videlicet A, esse perfectiorem equo B, dicitur partem cordis equi A, esse perfectiorem partem cordis equi B, & tamen vtraque est pars cordis, ergo in eodem indiuiduo licet illius partes non sint partes cordis vel pedis necessariò potest esse vna perfectior aliâ: quid tamen in hac re dicendum sit, constabit ex dicendis de indiuiduis adæquatis; eadem enim ratione philosophandum puto de indiuiduis inadæquatis, seu de partibus eiusdem indiuidui.

PUNCTUM VIII.

An omnia indiuidua eiusdem speciei sint perfectione æqualia & æque similia.

§. I.

Referuntur varia sententia & nonnulla prænarrantur.

1 Prima sententia tenet omnes animas eiusdem speciei esse omnino inæquales. Hanc tenent Caietanus 1. p.

q. 85. art. 7. Bañes lib. 2. de anima, Rub. tract. de pluralitate animarum. Secunda sententia affirmat animas eiusdem speciei non posse esse inæquales. Hanc tenent Fonseca 5. Metaph. c. 28. q. 16. sect. 2. & 3. P. Toletus 3. de anima q. 28. P. Hurtad. disp. 2. sect. 7.

Notauit disputans de æqualitate, & subordinatione graduum in genere, aliud esse duo esse similia, aliud æqualia; & differentiam inter vtramque relationem explicui, quæ in præsentia quæstione locum inuenit. Notauit etiam non esse disputandum, An gradus secundum vltimam differentiam indiuidualem essent æquales vel inæquales, implicat enim secundum hanc non esse omnino oppositos, & aliquos inter se habere maiorem conuenientiam, quàm cum aliis, quia differentia indiuidualis est vltima ratio disconuenientiæ, in qua indiuiduum, neque minimam conuenientiam habet cum aliquo, quamcumque enim in indiuiduo reperit, à differentia indiuiduali præcindimus, vt remaneat ipsa absque vlla conuenientia, & omnino opposita, & posset indiuiduum constituere vltimò differens à quocumque non ipso. Hoc posito, adhuc materiam disputatu dignam relinqui loco citato notabam: An videlicet intra eandem speciem humanam vel equinam sint aliqua indiuidua aliis perfectiora: aliqua quæ maiorem conuenientiam habeant cum aliquibus indiuiduis suæ speciei quàm cum aliis; quæ conuenientia indiuidualis esse non potest propter rationem dictam; neque specifica, quia indiuidua eiusdem speciei prædicatum participant omnibus commune, idemque indiuisibile saltem ex modo concipiendi.

Moneo insuper Doctores asserentes indiuidua eiusdem speciei esse omnino æqualia secundum omnia prædicata metaphysica teneri asserere physice, & à parte rei Petrum & Ioannem esse omnino æquales in perfectione absque vilo excessu vnus ad alium, quia si quem excessum intrinsecum physicum haberet illorum aliquis, talis excessus metaphysice præcindi posset, & in illo indiuiduo daretur aliud quod prædicatum excedens perfectionem alicuius prædicati metaphysici, quod in alio indiuiduo reperiretur: nihil enim est physicum speciale in entitate quod metaphysice præcindi nequeat, ac proinde hæc est optima illatio. Nihil possumus concipere in hac entitate physica diuidentes omnia prædicata metaphysica illius, cui non correspondeat in alia aliud prædicatum æque perfectum comparando singula singulis, ergo nihil est in hac entitate, ratione cuius physice excedat aliam.

Si vero comparantes singula prædicata metaphysica huius indiuidui (idem dicerem, huius speciei cum prædicatis alterius speciei) cum singulis prædicatis aliis indiuidui, reperiamus aliquod prædicatum in hoc indiuiduo excedens perfectionem aliis prædicati illi respondentis ex parte aliis indiuidui, & non reperiamus ex parte indiuidui excessum in perfectione prædicati prædicti prædicatum aliud quo excedat prædicatū illi respondens in indiuiduo, quod iam ratione vnus prædicati illud excederat: illud indiuiduum cuius vnum prædicatum metaphysicum excedit prædicatum sibi correspondens, etiamsi secundum alia prædicata sit æquale, physice & à parte rei secundum omnem suam entitatem est inæquale & perfectius altero. Ratio est, quia physice loquendo omnia prædicata sunt identificata: ergo implicat dari excessum in indiuiduo ratione alicuius prædicati, qui non sit ratione omnium, quibus à parte rei omnes omnino proprietates debent conuenire; sed posito excessu metaphysico vnus prædicati huius indiuidui in ordine ad prædicatum illi correspondens in alio indiuiduo, quod ratione nullius prædicati mutuo excedit indiuiduum excedens in vno prædicato, datur in tali indiuiduo excessus physicus: quia si omnia physice eodem modo se haberent in vtroque indiuiduo, non esset fundamentum ad talem excessum metaphysicum reperendum: ergo hic excessus est secundum omnem entitatem.

Occurrit: Quia prædicata sunt omnino idem à parte rei si hæc entitas excedit aliam in nullo excedentem in aliquo prædicato, physice tota entitas est perfectior aliâ: ergo eodem modo ex identitate prædicatorum, posita æqualitate inter duo prædicata metaphysica harum entitatum physice vtramque entitatem, & omnia prædicata æqualitatem habere inferendum erit: ergo positis duabus entitatibus metaphysice æqualibus in prædicato specifico, & inæqualibus in alio prædicato, hæc duæ entitates physice secundum se totas erunt æquales, quod repugnat. Respondeo, malam esse illationem & rationem disparem, quam exhibeo. Posita inæqualitate